

DANSK
BILLEDHUGGERSAMFUND

**100 ÅRS
JUBILÆUMS-
UDSTILLING**

RUNDETAARN
19. AUGUST - 20. SEPTEMBER 2005

Indholdsfortegnelse

Side 3: Forord

Side 4: Pia Kristine Münster, Dansk
Billedhuggersamfunds 100 års
jubilæum

Side 18: Johannes V. Jensen, Kunsten og Tiden

Side 20: Kirsten Ernst, Billedhuggerkår i 100 år

Side 22: Johan Galster,
Jeg må have billedhuggeren højere op

Side 23: Arbejdsfortegnelse

DANSK BILLEDHUGGERSAMFUNDS SEKRETARIAT

Sundhuset • Clarasvej 2 • 8700 Horsens
Tlf. 7628 2010 • Fax 7565 7660 • E-mail
mnl@horsens.ret-raad.dk

www.skulptur.dk

Layout: Joachim Bang Tryk: Burchardt Reklame
Oplag: 800 stk. ISBN: 87-985124-4-7

Forord

Det er en stor glæde, at kunne byde velkommen til Dansk Billedhuggersamfunds 100 års jubilæumsudstilling i Rundetårn.

I grunden er det forbavsende, at det gennem 100 år er lykket at holde sammen på en forening, der trods forskelligheder og ikke altid helt nemme temperamenter, har formået at forene sig i ét fælles mål: at slå for billedhuggernes forhold.

Skiftende bestyrelser og formænd har gennem tiden udført et stort ulønnet arbejde, for at fremme dette mål, og i dag må man med glæde konstatere, at viljen til at arbejde for billedhuggernes kår, stadig er til stede i foreningen.

At lave kunst, er en måde at trække vejret på, - sagde en gammel kunstner engang, og selv om det af og til kan være endog meget besværligt, skal man ikke underkende den glæde og frihed, der ligger i denne form for arbejdsliv.

Spredt over hele landet har foreningen i dag 82 medlemmer, der er knyttet sammen i deres interesse og kærlighed til skulpturen.

I maj åbnede en udstilling i Ølgod med 100 værker: 30 udendørs og 70 indendørs, og i Rundetårn udstiller 50 af foreningens medlemmer omkring 140 værker.

Tak til kunsthistorikeren Pia Kristine Münster for sit store arbejde med at redegøre for billedhuggersamfundets historie. Til Paul Jacobsen for at stille sit omfattende fotomateriale til rådighed. Til personalet ved Rundetårn. Til Billedhuggersamfundets medlemmer og bestyrelse, samt alle de, der uundgåeligt er blevet involveret i et arrangement som dette.

Joachim Bang

Formand for Dansk Billedhuggersamfund

Dansk Billedhuggersamfunds 100 års jubilæum

Dansk Billedhuggersamfund blev stiftet i begyndelsen af et nyt århundrede med den optimisme som ofte karakteriserer åbningen af det nye og ukendte. Optimismen blev båret frem af de muligheder man så i de mange tekniske opfindelser, som for eksempel de benzindrevne biler og motorcykler, og for kunstnerne var ønsket at gøre op med 1890'ernes dystre fin-de-siecle-stemning og åbne for nye udfordringer. Maleren og billedhuggeren J. F. Willumsen formulerede disse tanker i forbindelse med sit maleri *Sol og Ungdom* fra 1910, at alt måtte vige for hensynet til livsglæden, friskheden og sollyset. Billedhuggersamfundet kan i år fejre sit 100 års jubilæum. Det blev stiftet den 6. maj 1905 med billedhuggerne Carl Mortensen, Eduard Eggeling, Johanne Pedersen-Dan og Julius Schuiz i spidsen for et fællesskab i en ny forening for billedhuggere. En række af tidens fremtrædende kunstnere som Kai Nielsen, Johannes Bjerg, Adam Fischer, Einar Utzon-Frank, Anne Marie Carl Niel-

sen, Henrik Starcke, Helen Schou, Astrid Noack, Knud Nellemose og mange flere har været medlemmer.

Kunstnerisk har der aldrig været fælles kriterier. Dengang som nu er der plads til at rumme forskelligheden indenfor Dansk Billedhuggersamfund. Dog er der nogle kunstneriske krav som skal opfyldes inden optagelse i billedhuggersamfundet. Dansk Billedhuggersamfund er en forening af individualistiske billedhuggere med kunstneriske divergenser, men alligevel samlet i et fællesskab for at skabe bedre forhold for dansk skulptur udstillingsmæssigt, og under og i årene efter 2. verdenskrig kæmpede billedhuggersamfundet for bedre sociale vilkår for billedhuggerstanden. Da billedhuggersamfundet udsendte et nyt medlemsblad i 1946 var formålet at bladet skulle fungere som et samlende organ for medlemmerne, hvor det var muligt "at drøfte Standens Kaar, de kunstneriske saavel som de økonomiske".

Desuden kæmpede især Eggeling, mens han var formand fra 1934, utrætteligt for at få oprettet et skulpturmuseum.

Hvis man i anledning af 100 års jubilæet skal trække en linie gennem tiden og gøre stop ved nogle af de mange medlemmer, vil det altid være et valg mellem mange kunstnere og utallige værker, men de få man kan nævne vil give et kort resume af nogle af de tendenser som har været fremme i perioden.

Carl Mortensen var den første formand i Dansk Billedhuggersamfund. Som billedhugger valgte han ofte sine motiver fra sportens verden *En kapgænger* 1899, *Nøgen atlet* eller *En fodboldspiller* fra begyndelsen af 20. årh. Mortensen var derved i overensstemmelse med den vitalistiske friluftsbewægelse der fremkom omkring århundredeskiftet og som J. F. Willumsen gav udtryk for. Man dyrkede sundhed og fysisk aktivitet i den friske luft, blandt andet kom cykling på mode. Dansk cykelforbund blev dannet samme år som billedhuggersamfundet. Mortensens naturalisme byggede på iagttagelsen af det kropssprog som den sportslige udøvelse frembragte, men i sit formsprog holdt han fast i den akademiske tradition.

Den godt 20 år yngre Kai Nielsen tog ligeledes de vitalistiske ideer til sig fra omkring 1909-10. I 1910 knyttede han et livslangt venskab med forfatteren Johannes V. Jensen, som i sit forfatterskab hyldede urfællesskabet og urmoderen som det moderne menneskes ophav. Et tema som Nielsen tog op i sin kendte skulptur *Vandmoderen* 1919-20 Glyptoteket, i skildringen af den liggende kvindefigur med de fjorten små børn omkring sig, omgivet af vand i den frodige vinterhave.

For Kai Nielsen blev netop kvindefiguren et gennemgående tema, hvor han lagde vægt på kvindens naturlige erotiske udstråling, et aspekt der var en del af den nye tids tankesæt. En ny opfattelse af kvinden, som stod i modsætning til blandt andet Edvard Munch og August Strindbergs syn på kvinden i 1890'erne som en femme fatale. Med *Marmorpi-gen* 1909-10 begyndte en afklaring i hans formsprog efter ungdommens søgen. Han bevægede sig fra udtryksfuldheden i enkeltindividet mod et samlende udtryk for det kvindelige. *Marmorpi-gen* er hugget direkte i stenen kun med støtte i en lille plastilina skitse. Denne meget krævende fremgangsmåde gjorde Kai Nielsen til en foregangsmand med hensyn til billedhuggerens helt personlige nærhed i udførelsen.

Kunstnere som August Rodin og Aristide Maillol huggede ikke selv, men arbejdede efter punkteringsmetoden, hvor det er en nøjagtig overføring af mål fra en tredimensionel model til marmorblokken. Man kan på den måde lade professionelle stenhuggere udføre arbejdet, men kunstneren kan også selv benytte sig af metoden, som er betydelig mere sikker end den direkte hugning der kræver stor kunnen. I begyndelsen af det 20. århundrede var der enkelte billedhuggere som Brancusi og Henry Moore der insisterede på at hugge selv.

Marmorpigen er siddende på den nederste del af stenblokken så indtrykket af "klumpen", som Kai Nielsen talte om, stadig er bevaret i den færdige skulptur. Forløbet af stenblokkens oprindelige form fortsætter i figurens udhugning i venstre side, og understreger på den måde netop skulpturens masse, mens den højre side er hugget dybt ind i den faste kerne.

Århuspigen fra 1921 er udført både i en cement og i en bronze udgave. I den glatte bronze understreges de taktile egenskaber og inviterer til berøring. Den stående kvindefigur på den lille runde sokkel, løfter i en let drejende bevægelse armene over hovedet, og fortolkningerne af den sensuelle nøgne kvindefigur er meget forskellige.

Kai Nielsen: *Århuspigen*

En af dem er Johannes V. Jensen der skriver: Saaledes som Figuren staar, ret op og ned, med Armene op over Hovedet, en kvindelig værgeløs Stilling, forstærker den indtrykket af Nøgenhed, der ikke kan skjules(...)den menneskelige ubeskyttede Bugside prisgivet", l)

En af de store udsmykningsopgaver udførte Kai Nielsen i 1912-1916 på Blågård's Plads i København i sam-

Kai Nielsen:
*Fra Blågård's
Plads*

arbejde med arkitekten Ivar Bentsen. 22 skulpturer står som en kantning af den nedsænkede plads. De 16 af dem viser forskellige håndværkere i færd med deres arbejde, og den fysiske udfoldelse artikuleres af muskelkraften. Figurerne er sammenpressede indenfor en kubisk form, men selve deres udformning er ikke kubistisk i den analytiske forstand, som kubisterne arbejdede med. For Nielsen var de enkelte skulpturer kun en del af pladsens rektangulære helhed.

Mens Kai Nielsen så naturen som formens livgiver, og derfor var modstander af den internationale avantgarde, følte Johannes Bjerg og Adam Fischer sig beriget af de nye strømninger i Paris, som Bjerg besøgte første gang i 1909. Et par år senere var han tilbage i kunstens metropol og indkvarterede sig i "Bateau Lavoir" på Montmartre, hvor også Picasso og Juan Gris boede. Han stiftede bekendtskab med den spanske billedhugger Auguste Agero, som lærte Bjerg at arbejde i metal og det var også i Ageros atelier, han blev bekendt med afrikansk primitiv skulptur. Fra Bjergs tidlige periode er Abessinier, hvor han bruger den samme model i forskellige stillinger. Ansigtets forenkledede træk og den slanke, elegante kropps rytmiske glidende bevægelser er karakteristisk for

Johs. Bjerg: *Abessinier*

tidens modernisme. Den unge model blev brugt af flere af de avantgardistiske kunstnere. Bjerg fortsatte imidlertid ikke i det samme eksperimenterende spor. Under et ophold i Italien blev han optaget af ældre billedhuggerkunst og forandringen ses i Elskovskamp 1921-22, hvor de to nøgne skikkelser drejning om en midterakse giver gruppen et manieristisk præg.

Paris blev en magnet for tidens unge skandinaviske kunstnere, som fandt sammen med ligesindede fra hele verden. Adam Fischer kom i 1913 og blev der i 20 år frem. Han var oprindelig maler, og det var Johannes Bjerg der introducerede ham til billedhuggerkunsten. Fischer blev hurtigt optaget af kubismen og den analytiske tilgang til skulpturen. Omkring 1917-1918 skabte han de mest radikale eksempler på dansk kubistisk skulptur, hvor figurernes former er opbygget over geometriens grundformer. Det var også Fischer der i tidsskriftet *Klingen* skrev om afrikansk skulpturs betydning for den samtidige kunst.

Omkring 1918 kom han imidlertid i forbindelse med den mexicanske maler Diego Rivera, og det blev et vendepunkt som førte væk fra kubismen, og mod en naturalistisk kunst skabt på grundlag af konstruktive præmisser.

Adam Fischer: Ove Rode Mindesmærke

I samme periode mødte han Aristide Maillol, hvis nøgne kvindefigurer er formet med vægten på liniens rytme og vekselvirkningen mellem konkave /konvekse voluminer. Et eksempel på denne nye klassicisme kan ses i Ove Rode mindesmærket i København. Den stramt opbyggede figur med barnet på den ene arm og en kurv fyldt med mad, knytter sig til Ove Rode som var indenrigsminister under I. verdenskrig og for at hjælpe mindre bemidlede fik han gennemført maksimalpriser.

Einar Utzon-Frank var ven med Kai Nielsen, men kunstnerisk udviklede de sig i hver sin retning. I 1906 delte de atelier og på denne tid var de begge optaget af de socialt dårligt stillede blandt andet inspireret af billedhuggeren Constantin Meuniers værker som *Hammersmeden* eller *Havnearbejder* på Glyptoteket. Kai Nielsen modellerede blandt andet en blind pige og en gammel udsidt mand, men de to kunstnere arbejdede også efter den samme model, en ung muskuløs kulleper, dog blev deres resultater meget forskellige.

Nielsen brugte modellen til *Den første generation*, som er en ideal fremstilling af stærk maskulin styrke, mens det for Utzon-Frank blev en kulleper præget af hårdt arbejde.

E. Utzon-Frank: *Slangedræber*

Kai Nielsen fortsætter sin modernitet med naturstudiet, men Utzon-Frank valgte klassicismen. Hans beundring for den antikke græske billedhuggerkunst og for ungrenæssancens italienske billedhugger Donatello førte ham videre i et dybtgående studie af skulpturens

formelle sider. Han fik en række opgaver med offentlige monumenter i mellemkrigsårene blandt andet *Slangedræber* 1924 i overnaturlig størrelse. Den stiliserede nøgne mandsfigur træder på slangen som symbol for overvindelsen af det onde og farlige. Skulpturen er meget passende opstillet i den storslåede runde Politigård i København.

Det første kvindelige medlem i Dansk Billedhugger-samfund var Johanne Pedersen-Dan som var en af stifterne. Hun var oprindelig skuespillerinde, men blev elev af billedhuggeren Stephan Sinding. I sine skulpturer blev hun inspireret af Sindings følelsesbetonede kunst til eksotiske motiver som af en slangetæmmerske og en døende dryade. Hendes motivkreds fortsatte primært med at være yndefulde kvindefigurer og børn.

Den feministiske synsvinkel var ikke væsentlig for Anne Marie Carl-Nielsen der med sin frygtløshed overfor de store monumenter blev den første kvindelige danske billedhugger der udførte en rytterstatue. Statuen af Christian IX på Christiansborg Slots ridebane skabte hun ud fra sine egne ideer om kongelig værdighed parret med en mere naturlig fremtræden end det ses i enevældens herskerportrætter.

Anne Marie Carl Nielsen: *Chr. IX.*

Allerede som 26-årig deltog hun på Verdensudstillingen i Paris med to små kalvefigurer. Under et længere ophold i storbyen arbejdede hun i J. F. Willumsens atelier og hendes senere monument for dronning Dagmar 1913-14 i Ribe er inspireret af Willumsens symbolisme. Anne Marie Carl Nielsen blev i 1891 gift med komponisten Carl Nielsen og efter hans død i 1931 fik hun bestilling på et monument over den berømte komponist. Det er ikke en portrættering, men en allegorisk frem-

stilling med en nøgen Pan der holder sin fløjte i højre hånd. Han sidder på en hest, som i det oprindelige udkast var den vingede Pegasus. Men ligesom med rytterstatuen af Christian IX, hvor soklens oprindelige udformning med figurer der symboliserede folket måtte forenkles på grund af pengemangel, skete det samme med Carl Nielsen-monumentet. Den skrabede mere traditionelle sokkel passede ikke til de store vinger og blev derfor opgivet. På trods af at Pegasus blev en jordisk

Anne Marie Carl Nielsen: *Carl Nielsen Monument*

hest fornemmes dens spændstige krop som om den er parat til at lette mod Olympen. Pan drejer sig så armenes linieføring understreger bevægelsen fremad mod det vandrette hestehoved og bagud mod den bøjede krop og hale, mens han lytter intenst efter tonernes inspiration.

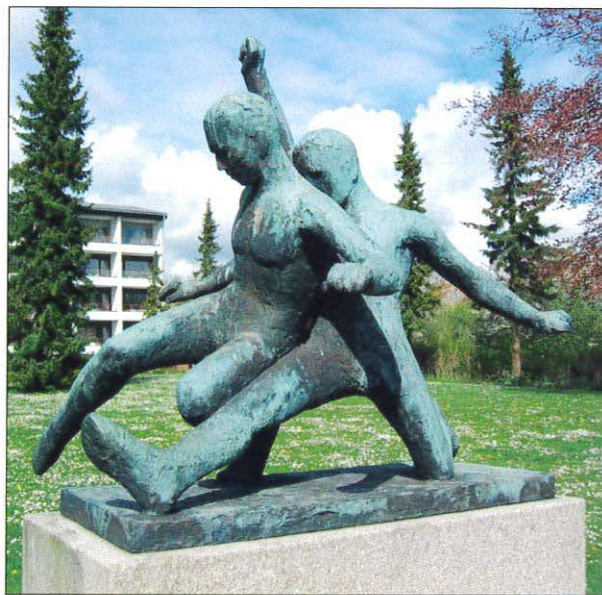
Helen Schou: Chr. X.

Helen Schou var oprindelig maler, men da hun i 1922 blev Anne Marie Carl-Nielsens i øvrigt eneste elev blev især heste hendes foretrukne modeller. Det var netop på det tidspunkt, hvor Anne Marie Carl-Nielsen arbejdede på sin rytterstatue af Christian IX. Helen Schou studerede ivrigt mange ryttermonumenter i udlandet samtidig med at hun var kommet på kunstakademiet med Utzon-Frank som lærer. Hendes første store arbejde hvor hesten indgår er en dramatisk scene med et antikt tema *Styrtende amazone* fra 1938. Men Helen Schou fik ligesom Anne Marie Carl-Nielsen to opgaver til hestemonumenter. Det første af Christian X bestilt i 1944 og opstillet ved Århus Domkirke 1955 med sokkel af arkitekten Kay Fisker. Den anden er *Den jyske Hingst* udført 1959-60 og opstillet i Randers ligeledes med sokkel af Fisker. Begge statuer i bronze. For at studere den jyske hesteraces særpræg erhvervede Helen Schou en jysk hest. Hun havde redet siden barndommen og var efter mange års anatomiske studier af heste fuldt fortrolig med hestekroppen. Den viden kommer klart til udtryk i hendes fremragende fortolkning af det store dyrs fysiske kraft, hvor de spændte voluminer udtrykker dyrets stærke muskulatur og vitalitet. Virkningen af konvekse og konkave former der aftegner sig i mødet med det omgivende rum viser muskelkraften på lignende måde som hos Kai Nielsens figurer på Blågård's Plads.

Helen Schou: *Den Jyske Hingst*

Endnu en stor dansk kunstnerinde som var medlem af Dansk Billedsamfund var Astrid Noack. Hun rejste til Paris i 1920, hvor hun kom i forbindelse med Adam Fischer, og blev senere elev hos ham og de to franske billedhuggere Charles Despiau og Paul Comet på Académie Scandinave. På samme tid blev hun optaget af Aristide Maillols klassicisme, og de egyptiske og arkaiske græske skulpturer hun kunne studere i Paris kom desuden til at præge hendes formsprog. Det kom til udtryk i nøgne kvindefigurer, men også i portrætstatuen af maleren Anna Ancher. Det er det stående, det oprejste menneske som fanger hendes opmærksomhed. Forfatteren Paul la Cour der var ven med Noack skrev i en artikel om skulptur: " Skulptur er Menneskets Billede paa sig selv, det sejrende Menneske, der har sluppet Jorden med to Lemmer og løfter sig til oprejt Gang under det uhyre Pres i Verdensrum og Angst og Gaade"2) og disse tanker passer til Noacks indfølelse fortolkning af menneskefiguren. I stillingsmotivet benytter hun kontraposto, frontalitet og den enkle selvfølgelighed der fremkommer, når den ydre form opstår indefra. Virkningen opnåede Noack i Anna Ancher statuen ved helt bogstaveligt at forme den nøgne figur først for at hente sin kraft indefra, før kjolens folder skjulte det.

Knud Nellemose: *2 fodboldspillere*

En af Utzon Franks mange elever, efter han var blevet professor på Kunstakademiet som 30-årig, var Knud Nellemose, men Nellemose fulgte ikke Utzon-Franks eklektiske stil. I sine tidlige arbejder var han mere påvirket af Kai

Nielsens formsprog, men motivisk var det, som tidligere sportsjournalist, især i sportsverdenen han fandt sine emner. Den stærke bevægelse af fodboldspillere i kampens hede var et øjebliksbillede fanget på nethinden.

Nellemose blev desuden en søgt portrættør. Med en række psykisk indtrængende portrætter af kendte personer fremtrådte han som en fornem arvtager af portrætkunsten. Som medlem af modstandsbevægelsen under 2. verdenskrig kom han tæt på krigens ofre, og efter krigen udførte han flere mindesmærker med en døende koncentrationsfange eller sårede unge mænd.

Skulpturbegrebet har fra antikken været knyttet sammen med menneskefiguren, og det er også dette tema man stadig kan se især i den første halvdel af 20. årh. Billedhuggerne har arbejdet med volumen, masse og ligevægt. Nogle af disse elementer fortsætter i den abstrakte kunst. Billedhuggerne benytter også stadig de traditionelle materialer som marmor, granit, bronze, og træ, men nye materialer som jern, fiberglas, cortenstål og kombinationer af forskellige materialer er blevet en del af det nutidige skulpturelle udtryk.

I løbet af 40'erne og 50'erne udviklede den abstrakte skulptur sig i Danmark. Edgar Funch var ikke direkte foregangsmand, han fulgte traditionerne fra oldtidens og middelalderens tilhuggede sten. Hans tidlige skulpturer var stiliserede kvindefigurer og dyr, men de rent abstrakte elementer blev snart fremherskende i hans store granitsten. I *Hjørringstenen* rejser blokken sig som

Edgar Funch: *Hjørringstenen*

et tredelt bygningsværk føjet sammen af mange led og kronet med en slutsten. Funch er uddannet stenhugger så den håndværksmæssige kunnen er en selvfølgelig del af hans skulpturelle udtryk, han hugger med hammer og mejsel i den hårde granit uden forudgående model kun med intentionerne fæstnet på sin indre nethinde.

Den alt for tidligt afdøde Anders Tinsbo er ikke repræsenteret på udstillingen i Rundetaarn, men til gengæld har hans abstrakte vandkunst permanent opstilling udenfor på Købmagergade. Skulpturens glatte overflade af spændte organiske volumener i bronze er kombineret med en sokkel af sten, der overskylles af vand.

Keramisk skulptur og stentøj i stærke farver er Kirsten Ernsts foretrukne materialer. Hun inspireres af naturen i sine abstrakte søjler, der drejer om en indre akse som *Knogleform* fra midten af 90'erne, eller den senere *Vandskulptur*, hvor en rytmisk, glidende bevægelse med bløde rundede linier afsluttes foroven af bladlignende skaller der åbner sig. Kirsten Ernst har senere føjet bronze til sit materialevalg.

Virkningen af den oprejste figur hænger ikke kun sammen med figurativ kunst. Lene Elsner tematiserer over søjlemotivet. Hun forbinder søjlen med porten i arkitektoniske opbygninger i en stram komposition og opnår på trods af mindre formater en enkel monumentalitet.

Der er også noget magtfuldt over Mette Hectors fugle i det forenklaede figurative formsprog i mange forskel-

Niels Chr. Frandsen:
Den lange vandring

Mennesket er ligeledes udgangspunkt for Pipin Hendersons abstrakte bronzeskulpturer. De høje torsoagtige figurer rejser sig majestætisk i rummet.

Gurli Gottlieb anvender ligesom Kirsten Ernst keramik til sine skulpturer. Hun arbejder med spændingen mellem organiske urformer, der i et samspil med en geometrisk base bevæger sig ud i rummet. De organisk

lige materialer. Hver enkel fugl opbygget i spændte voluminer vidner om en utrolig iagttagelsesevne. Foruden de mange fugle hører også fragmenterede kvindefigurer til hendes motivkreds.

Mennesket er ligeledes

abstrakte former modsvares af konkret skulptur som repræsenteres af Anton Linnet. Han blev tidligt optaget af konstruktivismen, og for ham blev poleret, rustfrit stål et vigtigt element i de stramt opbyggede konkrete skulpturer. Ofte er det vekselvirkningen i brugen af kvadratiske og runde former der karakteriserer hans skulpturelle udtryk.

For Flemming Rodian er virkningen mellem skulpturens elementer i rødt støbejern og det omgivende rum af væsentlig betydning, eksempelvis som rektangulære rammer hvor igennem et udsnit af rummet kan opleves. Dette fokuspunkt kan flyttes med beskuererens vanding rundt om skulpturen.

Mange nutidige billedhuggere arbejder selv med hugning i stenmaterialer og ligeledes som bronzestøbere. De opnår derved en autenticitet og nærhed som knytter tilblivelsesprocessen sammen med det kunstneriske udtryk. Niels Christian Frandsen bruger primært granit, som han selv hugger. I sin vandkunst i Hørsholm rejser den 8 tons tunge natursten sig i midten af det cirkulære bassin og overskrider synsmæssigt tyngdeloven ved kun at støtte i det fundne balancepunkt på små metalrør.

Oprindelig skulle stenen dreje rundt ved hjælp af vandtryk, men det blev opgivet. Om aftenen er der lys i bassinet og lysets virkning påvirker yderligere oplevelsen af det svævende.

Joachim Bang støber selv sine menneskefigurer i mindre format. De stående og siddende ekspressive figurer med vældige kroppe og små hoveder er modelleret med en rigt facetteret overflade, som giver en vibreret lys/skyggevirkning.

Alsidighed i materialevalg indgår hos Klaus Kanstrup som en integreret del, idet de for kunstneren indholdsmæssigt repræsenterer det nutidige og menneskeskabte i modsætning til stenen som urmateriale. Materialefri-

Josef Salamon: *Ellipse*

hed gælder også for Joseph Salamon, som arbejder med træ, marmor, granit, jern og bronze. I udsmykningsopgaver som hans vandkunst i Farum modsvares det stramme kvadratiske vandbassin af den oprejste midterfigur i halvcirkulære buer der ikke mødes, men danner et mellemrum hvor formens spænding dannes i samspil med lys-og skyggevirkninger. Markan Christensen har ligeledes anvendt flere forskellige materialer, men i sine relieffer i træ er det bemalingen i stærke farver der spiller sammen med en mangfoldighed af formelementer, som karakteriserer hans skulpturelle udtryk.

Pia Kristine Münster

Noter: 1) Gether, p. 189. 2) Dansk skulptur i 125 år p. 146

Litteratur:

Christian Gerner: Billedhuggeren Kai Nielsen 1882-1924, København 1986

Gunnar Sørensen: Vitalismens år? I Cras. Tidsskrift for kunst og kultur XXVI, 1981.

Jens Erik Sørensen, red.: Dansk skulptur i 125 år, København 1996.

Rudolf Wittkower: Sculpture. Processes and Principles. Middlesex 1977

Foto: Paul Jacobsen.

Kunsten og Tiden

De unge Billedhuggere har sluttet sig sammen i Følelsen af at Forholdet mellem Kunsten og Tiden ikke er som det burde være.

Hvis man ikke havde bedt mig om at udtale mig i den Anledning skulde man ikke have hørt fra mig, den ene Generation gaar sine Veje uden at tage Raad fra den anden, og skal have Lov til det; men ellers er det da noget jeg længe har været klar over, og ikke har hemmeligholdt, at hvad der strømmer i Kunsten og hvad der strømmer i Tiden fjerner sig mere og mere fra hinanden. Og det er ikke Tiden jeg vi anklage, naar den lader Kunsten bagud.

Overser man rask Skulpturen, og siger det rentud, saa har Tiden forladt den. Traditionerne fra Rodin og Maillol, som havde deres store Mission for deres Tid,

har mere end overlevet sig selv nu. Oprigtig talt, disse Sække af Kvinder man vedblivende ser paa Udstillinger og paa Galleriet, ser man nogensinde noget tilsvarende i Virkeligheden? København er bleven en Sportsby, i Øjeblikket med de fremmeligste Svømmersker i Verden, ved Sommertid er Stranden, Sportspladserne, nogenlunde hele Landet, en eneste stor Udfoldelse af Plastik, levende Plastik; og imidlertid sidder Billedhuggerkunsten hjemme i Atelieerne og grubler over Stilproblemer, som om de ikke for længst var løst, Tekniken i Orden — bare lige løs paa Opgaven! Er det ikke sandt? Er det ikke Tiden der har Ret, og Traditionen der maa køres ud af Døren?

For megen Kunsts Vedkommende har man det Indtryk at den har lukket sig inde paa et Asyl, mens Tilvæ-

relsen er i sundeste Blomstring udenfor. En Usikkerhed, som holdes oppe af et Diktatur, behersker Kunsten, i Virkeligheden ikke andet end et Avistyranni; har det ikke varet længe nok? Man har sat sig paa *Fremskridtet*, i en forfalsket Form, men udøver al den Reaktion der almindeligt hænger ved Sekter, en Doktrinarisme mere uafrystelig end nogen anden kendt Form for Konservatisme, og ligesaa alderdomspræget. Ungdomsskraalet dør besørget jo af gamle hæse Mænd! Hvorvidt Kunst er konservativ eller radikal er i øvrigt Indpisknings-gloser laant fra Politik, og overgemt ogsaa der, som Kunsten uden videre skulde befri sig for. Kunsten vil præstere noget, ikke tjene til Skedevand i Partiagitationen.

Begreberne ung og gammel, ung Kunst og aflægs Kunst, henhører under Agitationen. Den allerældste

Kunst, Hulebeboernes, er den Dag i Dag uovertruffen. Er der noget der ophæver al Alder, saa er det Kunsten.

Der har været talt om at Kunsten skulde være social, hvormed menes at den skal stille sig til Raadighed i Klassekampen. Men den er jo endt, i hvert Fald her i Landet.

Det var derimod at Ønske at Kunsten i bred Forstand vilde identificere sig mere med Befolkningen og tage sine Impulser fra den, end den gør. Levende Studium efter Naturen har været under Interdikt. Vær revolutionær og prøv det en Gang igen! Hvad kan der ske?

Johannes V. Jensen.

Katalogtekst: Den nye udstilling og skulpturudstillingen. Den Frie Udstillings bygning. 1933.

Billedhuggerkår i 100 år

Da Dansk Billedhuggersamfund blev stiftet i 1905, var formålet at arbejde for at forbedre billedhuggerens muligheder for at vise og dermed have mulighed for at sælge deres værker. Billedhuggerkunsten var forfordelt i forhold til maleriet og der var ikke udstillingssale som var egnede til at kunne bære de ofte store, tunge og uhåndterlige værker.

På Statens Museum for Kunst blev den danske skulptursamlings originalværker henvist til trappegange og lokaler med dårlige lysforhold og da de statsstøttede vandreudstillinger i provinsen begyndte i 1903, gik der 15 år før man begyndte at medtage små skulpturer.

Desuden var der et stort behov for at skabe opbevaringsmuligheder for afdøde billedhuggeres efterladte modeller og originalværker, ofte i gips, til gavn for eftertiden.

Der blev gennem årene gjort mange ihærdige forsøg på at skabe udstillings muligheder, derimellem flere forslag og udarbejdede projekter i tilknytning til Kongens Have, samt

plads på museerne. De stødte på store vanskeligheder, så de ikke blev ført ud i livet. Men billedhuggersamfundet gav ikke op og i 1944, kort før sin død i 1945, opnåede den energiske og entusiastiske Eduard Eggeling at se at der blev oprettet et skulpturmuseum i Søkvæsthuset ved Christianshavns Kanal, hvor der dels skulle dannes en retrospektiv studiesamling over dansk skulpturs udvikling, dels vises aktuelle værker med salg for øje. Desuden skulle museet formidle skulpturer og udsmykninger til blandt andet offentlige bygninger og pladser ude omkring i landet.

Men så godt gik det aldrig. Udstillingsaktiviteten blev straks henlagt til lokaler på Kastelvej og efter en kort år-række blev skulptursamlingen fra Søkvæsthuset flyttet og stuvet sammen på Christiansborg slots loft og lokalerne på Kastelvej overgik til Kunstindustrimuseet.

Formandsposten blev overtaget af Arne Bang, i øvrigt farbror til vores nuværende formand Joachim Bang, indtil 1949, hvor Hans Olsen blev formand.

Johan Galster, som havde været bestyrelsesmedlem i en årrække overtog i 1964 og i 1969 indgik Dansk Billedhuggersamfund sammen med malerne og grafikerne i det ny-stiftede Billedkunstnernes Forbund som billedhuggersektion og Johan Galster gik aktivt ind i bestyrelsesarbejdet. Da man i 1983 nedlagde sektionerne og udstillingsvirksomheden, fremstod Dansk Billedhuggersamfund igen som selvstændig forening.

I 1961 afholdt Odense by i samarbejde med Dansk Billedhuggersamfund den første danske skulpturpark udstilling i Eventyrhaven i Odense.

Den og de følgende udstillinger fremstod som et værdifuldt bevis på alsidigheden og kvaliteten i dansk skulptur og indbudte udenlandske billedhuggere gjorde det ikke mindre spændende.

Københavns Kommune tog ideen op og indledte et samarbejde om udstillingerne i Kongens Have.

Siden har Dansk Billedhuggersamfunds vigtigste opgave været at afholde udendørs udstillinger af især større værker, med skulpturbiennalerne i Kongens Have som flagskib, ofte med inviterede udenlandske gæster. Men også store by-udstillinger og en lang række indendørs og udendørs udstillinger på museer og udstillingssteder er gennemført.

I 2000 fejrede vi, i samarbejde med Skånska Skulptörsamfundet Øresundsbroens åbning, med en stor udstilling som blev vist først i Kungsparken i Malmø, derefter i Kgs. Have i København.

Kirsten Ernst

Næstformand i Dansk Billedhuggersamfund

Litt:

"Dansk Billedhuggersamfund" april 1946 - maj 1947,

"Billedhuggeren" 1953 til 1962,

Pia Kristine Münster, "80 år for skulptur".

"Jeg maa have billedhuggeren højere op"

Billedhuggersamfundets cirkulære bomærke, som siden 1950'erne har tegnet samfundet - og en gang prydet omslaget på dets fagblad "Billedhuggeren", der udkom med i alt 18 numre (340 sider) i årene 1953-62-er gengivet efter en kridttegning udført af Bertel Thorvaldsen på en skifertavle-diameter ca. 95 cm.

Thorvaldsen havde i sine sidste leveår været beskæftiget med at fremstille arkitekturens, malerkunstens og billedhuggerkunstens genier i cirkulære relieffer. Alene billedhuggerkunstens genius havde voldt ham kvaler. Han havde udført 2 udgaver, og da han havde afsluttet den sidste af disse den 8. marts 1844, sagde han til sin tjener: "Se nu, Wilkens, er min Genius færdig, men jeg er ikke rigtig tilfreds med den. Jeg tror, jeg maa have Billedhuggeren højere op".

Den bevingede genius sad med hammer og mejsel på ryggen af en ørn ved foden af Jupiter. Han tumlede her efter med tanken om at få Billedhuggeren højere op" - helt op til Jupiters skulder! Kridttegningen blev til den 20.marts 1844- kun 4 dage før hans død, og den blev Thorvaldsens sidste komposition.

Indtil videre kan vi kun gætte på, at hensigten med disse genius-fremstillinger havde haft en eller anden relation til Kunstakademiet, som lige siden sin etablering i 1754 havde forenet disse fag, "De skønne Kunster" i sin virksomhed, - måske som udsmykninger i festsalen.

*Johan Galster
Artikel i "Skulptur 85"*

Arbejdsfortegnelse

Mette Agerbæk

1. Hercules Bronze på betonsokkel kr. 45.000

Olaf Manske Andersen

1. Balance I, bronze og sten kr. 7.000

2. Balance II, bronze og sten kr. 7.000

3. Balance III, bronze og sten kr. 7.000

4. Roklubben, bronze og sten kr. 15.000

Joachim Bang

1. Krop, bronze kr. 12.500

2. Scenario, bronze kr. 6.000

3. Scenario, bronzekr. 9.500

Niels Bjerre

1. Mit Hus, basalt kr. 32.500

2. Mit Hus- detalje, granit kr. 7.500

3. Mit Hus- detalje, granit kr. 7.500

4. Mit Hus- detalje, granit kr. 7.500

Vivian Bondy

1. Trafikale hændelser pris efter aftale

2. Hændelser på havet, bronze, glas kr. 16.000

Lilly Troelsø Borring

1. Skulptur, marmor pris efter aftale

2. Skulptur, sort granit pris efter aftale

3. Skulptur, granit pris efter aftale

Preben Boye

1. Skulptur bronze og sten kr. 60.000

2. Skulptur bronze og sten kr. 60.000

Erik Brandt

1. Hjulskulptur gips, titler og priser vedføjet

Jørn Broman

1. Vægobjekt 1, acryl/træ	kr. 2.600
2. Vægobjekt 2, acryl/træ	kr. 2.600
3. Vægobjekt 3, acryl/træ	kr. 2.600

Ole Bunton

Titler og priser vedføjet

Lene Elsner

1. Uden titel, 3-delt bronze	kr. 95.500

Henning Elving

1. Moi ici, bronze	kr. 48.000
2. Poco distante reservato,	kr. 48.000

Kirsten Ernst

Konglomerater,
Bronze med glassokler, tilhører kunstneren

Claus Fisker-Andersen

1. Stoppenålen, relief,
træ/slagmetal	kr. 5.000
2. Stoppenålen, relief
træ/slagmetal	kr. 5.000
3. Stoppenålen, hængende
træ/slagmetal/snor	kr. 5.000

4. Stoppenålen, stående
træ/metal/cement

kr. 5.000

Lotte Forsfalt

1. Filurmand bronze	kr. 4.500
2. Filurmand, bronze	kr. 12.000
3. Kvinde, bronze	kr. 4.500

Niels Chr. Frandsen

1. Springvand 1:10, Granit	pris efter aftale
2. Måneport, granit/marmor/bronze	kr. 17.000
3. Port, granit/marmor	kr. 16.000
4. Fugl Fønix, granit	kr. 25.000

Anders Friis

1. Sort svensk Ørn, diabas,	pris vedføjet

Hans Gregersen

1. Stige, træ	kr. 15.000
2. Y, træ	kr. 20.000

Ida Guldhammer

1. Uden titel, papirobjekt	kr. 20.000
2. Uden Titel	privat eje
3. Uden titel	privat eje

Steffen Harder

1. Hoved 51, marmor	kr. 10.000
2. Hoved 52, marmor	kr. 10.000

Mette Hector

1. Torso, stentøj	kr. 8.000
2. Torso, stentøj	kr. 4.000
1. Torso, stentøj	kr. 4.000

Ole Hempel

1. Personage i 3 afsnit.	
Jernsokkel, rustfrit stål, kobber	Samlet kr. 82.000

Pipin Henderson

1. Duo, bronze	kr. 16.000
2. Maske II, bronze	kr. 24.000
3. Grinere, bronze	kr. 54.000

Bolette Holm

1. Linier i flere Planer, rustfrit stål
2. Linier i flere Planer, rustfrit stål
3. Linier i flere Planer, rustfrit stål
Priser efter aftale

Kent Holm

1. Dialog, granit/marmor	kr. 75.000
2. Torso, bronze/granit	kr. 12.000
3. Kosmos, bronze/granit	kr. 16.000
4. Mellem himmel og Jord	kr. 12.000

Lise Honoré

1. Guantanamo I, jern/keramik	kr. 7.000
2. Guantanamo II, jern/keramik	kr. 8.000

Allan Justesen

1. Skulptur I, marmor	kr. 27.000
2. Skulptur II, marmor	kr. 25.000
3. Skulptur III, marmor	kr. 17.000
4. Skulptur IV, marmor	kr. 35.000

Thomas Kadziola

1. Boxer, kvartsit	kr. 20.000
2. Præparat, granit	kr. 18.000
3. Skulptur I, granit	kr. 20.000
4. Skulptur II, granit	kr. 20.000

Klaus Kanstrup

1. Aristoteles, forstenet træ, stål, acryl	kr. 16.000

Ole Bjørn Krüger

1. Skulptur I, stentøj	kr. 22.000
2. Skulptur II, stentøj	kr. 22.000
3. Skulptur III, stentøj	kr. 22.000
4. Skulptur IV, stentøj	kr. 22.000

Jørgen Minor

1. Construction A, bronze	kr. 7.000
2. Construction B, bronze	kr. 7.000
3. Construction C, bronze	kr. 7.000

Erik Bruun Mortensen

1. Den gyldne Port, bronze/granit	kr. 9.800
2. Fur, bronze/granit	kr. 7.500
3. Fur, granit	kr. 22.000
4. Angela, travetin	kr. 28.000

Peter Hesk Møller

1. Port I, bronze	kr. 16.000
2. Port II, bronze	kr. 16.000
3. Port III, bronze	kr. 14.000
4. Port VI, bronze	kr. 14.000

Aage Leif Nielsen

1. A tribute to Franz Kline, bronze	kr. 20.000
2. A tribute to Franz Kline, bronze	kr. 20.000

3. A tribute to Franz Kline, bronze	kr. 20.000
4. A tribute to Franz Kline, bronze	kr. 20.000

Peter Bjørn Olsen

1. Duel, kobber, 2 moduler	kr. 31.000

Pia Græsbøll Ottesen

1. Alle har ret til en Gyngetur
Scooterdæk, stentøjsler	kr. 4.500
2. Skal vi lege Gemme.
Scooterdæk, stentøjsler	kr. 4.500
3. 3 sønemoner, bronze	kr. 20.000

Jan Anker Petersen

Titler og priser vedføjet

Dmitri Plechtchev

1. Under Kontrol, træ, metal	kr. 24.000
2. Symbiose, træ, metal	kr. 30.000

Niels Rahbæk

1. Byggeren, bronze/træ	kr. 16.800
2. Marionet I, bronze	kr. 8.800
3. Marionet II, bronze	kr. 8.800

Paul Ranslet

1. Min Nabo, bronze	kr. 120.000

Misja Kristoffer Rasmussen

1. Jyske Heste, bronze	kr. 95.000
2. Mor/barn, bronze	kr. 6.500
3. Monica, bronze	kr. 7.500

Lise Ring

1. 5 Kåde Frøer, kobber	kr. 20.000

Flemming Rodian

1. En siddeplads blandt mange
Støbejern/jern	kr. 42.000
2. Siddeplads i Enerum, støbejern	kr. 17.000

John Rud

1. Torso I, svensk diabas	kr. 50.000
2. Torso II, svensk diabas	kr. 40.000
3. Fugl, svensk diabas	kr. 35.000

Josef Salamon

1. Skulptur, bronze	kr. 8.000
2. Skulptur, bronze	kr. 9.000
3. Skulptur, bronze	kr. 12.000
4. Skulptur, model til alterbillede, bronze pris efter aftale	

Vita Thymann

1. Klosterruin i Bjerger I, bronze	kr. 15.000
2. Klosterruin ved Amalfi II, bronze	kr. 15.000
3. Klosterruin ved Amalfi III, bronze	kr. 15.000
4. Portrætbuste, ler	kr. 20.000
5. Portrætbuste, chamotteler, privateje	

Erling Tingkær

1. Dyret og Mennesket, bronze	kr. 12.500
2. Politisk tale, bronze	kr. 15.500
3. Nowhere man, fiberbeton, stentøj,
Isn't he a bit like you and me	kr. 45.000

Ulrik Vintersborg

1. Uden titel, bronze	kr. 45.000
2. Uden titel, bronze	kr. 35.000

Henrik Voldmester

1. Einbein 60, bronze	kr. 15.000
2. Månesyg Søhest, bronze	kr. 60.000

Lars Waldemar

1. Fossil Abstraktion, limsten	kr. 22.000
2. Fossil Abstraktion, limsten	kr. 18.000
3. Fossil Abstraktion, limsten	kr. 10.000

RUNDETAARN.DK

Åbningstider:

1/6-31/8: Hverdage (incl. lørdag) kl. 10-20 - Søndage kl. 12-20

1/9-31-5: Hverdage (incl. lørdag) kl. 10-17 - Søndage kl. 12-20